

ks. Jacek Kucharski

**P. Mazurkiewicz, P. Burgoński, K. Sulej,
J. Węgrzecki, A. Wysocki (red.),
Słownik Katolickiej Nauki Społecznej,
Instytut Wydawniczy Pax,
Warszawa 2024,
ss. 431**

Zainaugurowany otwarciem Drzwi Świętych w bazylice św. Piotra przez papieża Franciszka, w Wigilię Bożego Narodzenia 24 grudnia 2024 r. zwyczajny Jubileusz Roku 2025, przeżywany będzie w Kościele powszechnym pod hasłem „Pielgrzymi nadziei”. W zamyśle papieża czas jubileuszu ma stać się dla wszystkich chrześcijan, wezwaniem do refleksji nad rolą nadziei we współczesnym świecie, który zmagają się aktualnie z licznymi wyzwaniami, takimi jak konflikty zbrojne, kryzys ekologiczny czy nierówności społeczne. Jubileusz ten, poza pielgrzymowaniem do miejsc świętych, chce być również okazją do osobistej i wspólnotowej refleksji nad tym, jak chrześcijańska nadzieja może przemieniać życie pojedynczych osób i społeczeństw. Cenną pomocą w owocnym przeżywaniu tego czasu, a przy tym w lepszym zrozumieniu dokonujących się dynamicznych procesów cywilizacyjnych według recenzenta, stać się może lektura *Słownika Katolickiej Nauki Społecznej* pod naukową redakcją: ks. P. Mazurkiewicza, ks. P. Burgońskiego, K. Suleja, ks. J. Węgrzeckiego, A. Wysockiego, Warszawa 2024, ss. 431, który ukazał się nakładem Instytutu Wydawniczego PAX, w jego 75. lecie działalności. Nikogo bowiem nie należy przekonywać, że katolicka nauka społeczna jest bardzo pomocna w tworzeniu demokracji i reformie gospodarczej, czyli w upodmiotowieniu człowieka we wszystkich podstawowych dziedzinach życia społecznego. W dotychczasowej polskiej bibliografii istniał jedynie *Słownik Katolickiej Nauki Społecznej*, pod redakcją naukową ks. prof. dr hab. W. Piwowarskiego, Warszawa 1993, ss. 215, którego wydawcą poza Instytutem Wydawniczym PAX było również Wydawnictwo Misjonarzy Klaretynów „PALABRA”. Od tego czasu upłynęło już ponad trzydzieści lat, dlatego

z radością powitać należy na rynku księgarskim drugie w Polsce wydanie pozycji leksykograficznej poświęcone zagadnieniom katolickiej nauki społecznej, uwzględniające zmieniającą się dynamicznie rzeczywistość, w której żyjemy, a zarazem promujące społeczne nauczanie Kościoła w aktualnym ujęciu.

Całość *Słownika* otwiera *Wstęp* (ss. 5-6) autorstwa ks. Piotra Mazurkiewiczza-członka redakcji naukowej. Czytelnik odnajdzie tu „kompedium” najistotniejszych informacji dotyczących niniejszej publikacji. *Słownik* został przygotowany w środowisku Międzynarodowego Centrum Badawczo-Dydaktycznego Katolickiej Nauki Społecznej na Wydziale Społeczno-Ekonomicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Poza naukowcami wywodzącymi się z tego środowiska, gremium specjalistów z zakresu katolickiej nauki społecznej stanowią również przedstawiciele ponad dziesięciu ośrodków naukowych m. in. z Katowic, Krakowa, Lublina, Opole, Poznania i Wrocławia. W sumie 48 specjalistów przygotowało 131 haseł przedmiotowych (por. s. 5). Hasła zostały sporządzone w różnych zakresach, w zależności od przypisywanej im przez redaktorów wagi danego zagadnienia w społecznym nauczaniu Kościoła. Najkrótsze z nich przypominają typowe hasła słownikowe, a najdłuższe stanowią samodzielne artykuły obejmujące dany temat (por. s. 6). *Słownik* zawiera również *Przedmowę Wydawcy* (ss. 7-8), z której Czytelnik dowiaduje się, że recenzowana publikacja leksykograficzna ukazuje się po 31 latach, które upłynęły od pierwszego *Słownika*, wspomnianego powyżej, tym razem przez środowisko Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, we współpracy z ks. prof. dr. hab. Piotrem Mazurkiewiczem związanym z Międzynarodowym Centrum Badawczo-Dydaktycznym Katolickiej Nauki Społecznej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Na stronach 9-20 *Słownika*, umieszczone zostały krótkie noty o autorach poszczególnych haseł. Zamieszczono również *Wykaz skrótów* (ss. 21-23). Autorzy, wzorując się na powszechnie przyjętym schemacie problematyki katolickiej nauki społecznej, wyróżnili w *Słowniku* dziewięć rozdziałów, obejmujących niemal wszystkie ważne dziedziny życia społecznego, z wyjątkiem bioetyki/biopolityki. Układ rozdziałów *Słownika* jest następujący: 1) *Podstawy nauczania społecznego Kościoła* (ss. 25-63); 2) *Zasady społeczne, normy i wartości* (ss. 65-112); 3) *Człowiek. Jego prawa i obowiązki* (ss. 113-137); 4) *Małżeństwo i rodzina* (ss. 139-165); 5) *Praca i życie zawodowe* (ss. 167-202); 6) *Społeczeństwo i kultura* (ss. 203-251); 7) *Polityka (wspólnota polityczna)* (ss. 253-337); 8) *Ekonomia* (ss. 339-378); 9) *Sprawy międzynarodowe* (ss. 379-422). Ponadto Czytelnik odnajdzie w *Słowniku* *Alfabetyczny spis haseł* (ss. 423-425) oraz *Spis treści* (ss. 427-431).

Niniejszy *Słownik* Katolickiej Nauki Społecznej zasługuje w pełni na pozytywną ocenę i posiada niewątpliwe walory, czyniąc go tym samym publikacją godną dostrzeżenia. Bez wątpienia *Słownik* ten, jest w stanie zaspokoić zapotrzebowanie Czytelników nie tylko w zakresie podstawowych informacji z zakresu katolickiej nauki społecznej, ale uwzględniające jej aktualne ujęcie. Jest to widoczne poprzez nowe hasła, których wybór podyktowany został współczesnymi etyczno-społecznymi zapotrzebowaniami. Czytelnik odnajdzie zatem hasła, które nie uwzględniał pierwszy

Słownik z 1993 r. Należą do nich: chrześcijańska wizja człowieka (s. 115), duchowni w polityce (s. 276), działalność charytatywna (s. 210), eschatologiczna rezerwa (s. 278), feminizm i LGBTQ+ (s. 280), Globalizacja (s. 381), hazard (s. 350), prawa rodziny, polityka rodzinna (s. 144), różnorodność kulturowa (zderzenie kultur, multi-kulturalizm) (s. 242), sumienie (s. 57), teologia małżeństwa i rodziny (s. 156), teoria *gender* (ideologia) (s. 159), tożsamość (s. 134), wojna-wojna hybrydowa-cyberataki (s. 333), wyczerpywanie się zasobów naturalnych (s. 419), związki jednopłciowe (kwestia ich legalizacji) (s. 162) czy związki niesakramentalne (rozwoły) (s. 164). Dalej dużym atutem poszczególnych haseł jest obecność w zamknięciu każdego z nich bibliografii. Autorzy podają w niej prace podstawowe danego zagadnienia z wyraźną preferencją dokumentów kościelnych, tj. encyklik, adhortacji, orędzi, not i przemówień. Uwzględniając duże zainteresowanie katolicką nauką społeczną *Słownik* będzie stanowił cenną pomoc zwłaszcza dla polityków, duszpasterzy, pedagogów, ekonomistów, działaczy społecznych czy działaczy związkowych. Nie bez znaczenia pozostaje również szata graficzna *Słownika*, za którą uznanie należy się wydawcy, tj. Instytutowi Wydawniczemu PAX.

Ks. Jacek Kucharski – doktor habilitowany teologii w zakresie nauk biblijnych, absolwent Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (1996) i Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie (2002). Wykładowca biblistyki w Katedrze Egzegezy Ewangelii i Pism Apostolskich na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II (Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu), Instytutu Teologicznego Akademii Teologicznej w Warszawie, Instytutu Teologicznego im. św. Józefa Bilczewskiego Archidiecezji Lwowskiej Obrządku Łacińskiego we Lwowie (Ukraina). Moderator Działu Biblijnego im. Jana Pawła II w diecezji radomskiej. Autor pozycji książkowych i szeregu artykułów z zakresu egzegezy Starego i Nowego Testamentu, archeologii biblijnej oraz semantyki języków biblijnych. E-mail: drjack@poczta.onet.pl

